

บทที่ ๓

บทสรุป

บทที่ ๗

บทสรุป

ผลจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ ทางด้าน ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ แต่ละอำเภอในจังหวัดสมุทรปราการ โดย ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รวบรวมจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสมุทรปราการและข้อมูลบางส่วนจากการ สัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักวิชาการท้องถิ่น เจ้าอาวาสวัดและผู้สูงอายุ ซึ่ง ผลจากการรวบรวมข้อมูลจะจำแนกข้อมูลด้านต่าง ๆ ให้เห็นชัดเจน ดังนี้

๑. ด้านภูมิศาสตร์

การศึกษาลักษณะภูมิศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการทำให้ทราบว่าเป็นจังหวัดหนึ่งใน ที่ราบลุ่มภาคกลาง มีอาณาเขตตั้งอยู่บริเวณปลายสุดของแม่น้ำเจ้าพระยาและเหนืออ่าวไทย มีอาณาเขตติด ต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ กรุงเทพมหานคร จังหวัดฉะเชิงเทรา และอ่าวไทย การปกครองของจังหวัด สมุทรปราการในปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น ๕ อำเภอ กับ ๑ กิ่งอำเภอ ดังนี้

๑. อำเภอเมืองสมุทรปราการ
๒. อำเภอพระประแดง
๓. อำเภอบางพลี
๔. อำเภอบางบ่อ
๕. อำเภอพระสมุทรเจดีย์
๖. กิ่งอำเภอบางเสาธง

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลางพื้นที่ของ จังหวัด ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ด้าน คือ ด้านตะวันตกและด้านตะวันออก ด้านตะวันตกเป็นที่ตั้งของอำเภอ พระสมุทรเจดีย์ และอำเภอพระประแดง ด้านตะวันออก ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อ พื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการแบ่งแยกออกเป็น ๒ ด้านนี้มีผลทำให้ลักษณะภูมิประเทศ ความหนาแน่นของประชากร การคมนาคม รวมถึงการประกอบอาชีพบางส่วนที่เหมือนและบางส่วน แตกต่างกันไปตามลักษณะพื้นที่ กล่าวคือ

ด้านตะวันออก ซึ่งเป็นที่ตั้งของอำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อ บริเวณที่เป็นที่ราบติดปากอ่าว ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ ส่วนอำเภอบางพลีและอำเภอบางบ่อ เป็น ที่ราบลุ่มมีลำคลองชลประทานและคลองธรรมชาติจำนวนมาก ความหนาแน่นของประชากรจะอยู่ที่อำเภอ เมืองสมุทรปราการ และอำเภอบางพลี เนื่องจากเป็นที่ที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่สามารถทำ การเกษตรกรรม เช่น ทำนา เลี้ยงปลา และพืชผลอย่างอื่น ประกอบกับมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้น อย่างมากมาย สภาพเศรษฐกิจของ ๒ อำเภอนี้อยู่ในขั้นดี ประชากรมีรายได้สูงและมีโอกาสเลือก

ประกอบอาชีพตามความต้องการของคน ซึ่งมีการอพยพย้ายถิ่นของประชากรจังหวัดอื่นเข้ามาอยู่ ณ พื้นที่
ใน ๒ อำเภอนี้เป็นจำนวนมาก ส่วนอำเภอบางบ่อก็เป็นพื้นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์เช่นเดียวกัน แต่ความ
หนาแน่นของประชากรและโรงงานอุตสาหกรรมยังมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับสองอำเภอดังกล่าวนี้ ราย
ได้หลักของอำเภอบางบ่อปัจจุบันจึงขึ้นอยู่กับการเกษตร

ด้านตะวันตกเป็นที่ตั้งของอำเภอพระประแดงและอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ทั้งสองอำเภอนี้
มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีน้ำทะเลท่วมถึงในบางฤดูโดยเฉพาะอำเภอพระสมุทรเจดีย์ และมีลำคลองอยู่
ทั่วไป อำเภอพระประแดงจะมีประชากรหนาแน่นเป็นชุมชนใหญ่มีโรงงานขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่
มากมาย และมีการอพยพของคนต่างถิ่นเข้ามารับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก พื้นที่การ
เกษตรจึงเหลือน้อยประกอบกับเกษตรกรรมประสบปัญหาน้ำท่วม ดินเค็ม ผลผลิตการเกษตรจึงค่อนข้างน้อย
ส่วนอำเภอพระสมุทรเจดีย์ เป็นอำเภอที่แยกตัวมาจากอำเภอเมืองสมุทรปราการ ความหนาแน่นของ
ประชากรมีไม่มาก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมถึง จึงไม่ค่อยมีโรงงานอุตสาหกรรม
ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา กุ้ง นกเกลือ สภาพเศรษฐกิจอำเภอนี้จึงอยู่ในระดับปานกลาง

๒. ด้านประวัติศาสตร์

จากการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการพบว่าจังหวัด
สมุทรปราการมีประวัติศาสตร์ยาวนาน ต้นนิยฐานว่าเริ่มตั้งแต่สมัยอาณาจักรทวารวดี สมัยลพบุรี สมัย
สุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งเมืองสมุทรปราการเดิมมีความสำคัญ
ในฐานะที่เป็นเมืองหน้าด่านชายทะเลมาหลายยุคหลายสมัยและมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญๆ
ทางประวัติศาสตร์หลายครั้ง ดังกรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุ
ลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

จังหวัดสมุทรปราการนอกจากจะมีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์แล้วในอดีต บริเวณ
ส่วนที่เป็นตลาดปากน้ำยังเป็นเส้นทางคมนาคมและคลังสินค้าที่สำคัญ มีความอุดมสมบูรณ์ จึงทำให้มีการ
อพยพของประชากรหลายเชื้อชาติเข้ามาตั้งหลักแหล่งในบริเวณดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ซึ่งการอพยพของ
แต่ละกลุ่มล้วนมีจุดประสงค์ที่ต่างกัน ชนชาติที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งในจังหวัดสมุทรปราการในอดีตแบ่งได้
เป็น ๔ กลุ่มคือ

๑. กลุ่มชาวฮอลันดา เข้ามาในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมแห่งกรุงศรีอยุธยา จุดประสงค์
มาเพื่อติดต่อค้าขายและเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ภายหลังชาวฮอลันดาได้รับพระราชทานที่ดินบริเวณเหนือ
คลองบางปลาเกศ คือบริเวณอำเภอเมืองสมุทรปราการในปัจจุบัน และได้ตั้งเป็นคลังสินค้าหรือนิวอัมสเตอร์ดัม
แต่ต่อมาเมื่อไม่ได้ติดต่อค้าขายกับไทยชาวฮอลันดาจึงได้ทิ้งสถานที่ค้านี้ไป

๒. กลุ่มชาวมอญ ที่อพยพมาจากเมืองปทุมธานี มาอาศัยอยู่ที่เมืองนครเขื่อนขันธ์หรือ
อำเภอพระประแดงในปัจจุบัน ด้วยสาเหตุ คือเพื่อมารักษาเมืองหน้าด่านทางชายทะเล ต่อมากลุ่มชาวมอญ
สืบเชื้อสายปกครองนครเขื่อนขันธ์มาจนกระทั่งเปลี่ยนการปกครองเป็นอำเภอพระประแดงขึ้นอยู่กั

จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งชาวมอญอำเภอพระประแดงเป็นกลุ่มที่มีส่วนสำคัญในการอนุรักษ์ส่งเสริม เผยแพร่ประเพณีและวัฒนธรรมมอญของคนให้เป็นที่รู้จักกันทั่วไป

๓. กลุ่มชาวลาว มีหลักฐานกล่าวถึงการอพยพของชาวลาวเข้ามาในเมืองสมุทรปราการ เมื่อครั้งรัชกาลที่ ๑ กรุงรัตนโกสินทร์ อันเนื่องมาจากการสงคราม มีหลักฐานประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าว่าชาวลาวเหล่านี้ภายหลังได้ประกอบอาชีพรับจ้างทำนา ซึ่งพบมากในอำเภอบางพลี และในอำเภอบางพลีก็มีตำบลหนึ่งเดิมมีชื่อว่าตำบลบางลาวด้วย

๔. กลุ่มชาวจีน อพยพเข้ามากับเรือสินค้าที่เข้ามาค้าขายบริเวณตลาดปากน้ำ ชาวจีนเหล่านี้เข้ามาด้วยจุดประสงค์ค้าขายและรับจ้างเป็นหลัก กิจการค้าขายเริ่มแรกนี้มีตั้งแต่ขายกาแฟ ขายกล้วยเดี่ยว รับซ่อมผ้า เป็นคั้น หรือรับจ้างเป็นกุ๊กคนสินค้าและรับจ้างลากรถ บริเวณตลาดปากน้ำอำเภอเมืองสมุทรปราการ และอำเภอพระสมุทรเจดีย์

จากการวิจัยพบว่า ความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติและสภาพทางภูมิศาสตร์ของสมุทรปราการ เป็นจุดเชื่อมโยงที่ทำให้เกิดประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างและคล้ายกันในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งแบ่งการเกิดของวัฒนธรรมสมุทรปราการได้เป็น ๓ สาเหตุใหญ่คือ

๑. ประเพณีวัฒนธรรมที่สืบเนื่องจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมต่างชาติและวัฒนธรรมต่างท้องถิ่น เป็นที่ทราบกันดีว่าจังหวัดสมุทรปราการเป็นแหล่งการค้าใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์ก็ย่อมมีผู้คนหลายชาติเข้ามาอาศัย และเกิดการปฏิสัมพันธ์อันดีกับคนท้องถิ่นชาวต่างชาติที่เข้ามาต่างก็นำเอาวัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ดั้งเดิมของตนมาใช้ในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมประเพณี วัฒนธรรมการกินอยู่ วัฒนธรรมการละเล่นการแสดง รวมถึงวัฒนธรรมการแต่งกาย ร่วมกับคนท้องถิ่นด้วย เมื่อนานวันเข้าจึงเกิดการซึมซับ เป็นเหตุทำให้มีการถ่ายโอนวัฒนธรรมกันและกันขึ้น ชาติต่างๆ ที่เข้ามาอาศัยและมีอิทธิพลด้านประเพณีและวัฒนธรรมต่อชาวสมุทรปราการ ได้แก่

๑.๑ กลุ่มชาวจีน มีจุดประสงค์หลักคือเข้ามาทำการค้าขายเช่นเดียวกับฮอลันดา แต่จากการได้ตั้งรกรากอยู่ร่วมกับคนไทยมานานทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ถ่ายโอนทางวัฒนธรรมกันและกัน ดังจะเห็นได้จากจากวัฒนธรรมการละเล่นปริสนากวี “ระหมี่” ของชาวจีนที่มาแพร่หลายในบริเวณปากน้ำ และอำเภอบางบ่อ ปริสนากวีระหมี่ เป็นการท่ายปริสนากวีจีน สันนิษฐานว่าชาวจีนนิยมท่ายเล่นกันในยามว่างจากงาน กลุ่มคนไทยเห็นว่าเป็นการเล่นที่ทำท่ายภูมิปัญญา และเกิดความ สนุกสนาน จึงได้จัดจำรูปแบบ นำมาปรับเปลี่ยนให้เป็นภาษาไทยเล่นกันบ้างจนเป็นที่นิยมต่อมาหรือวัฒนธรรมการแต่งกายที่ชายไทยหันมานิยมแต่งกายแบบชาวจีนคือ นุ่งกางเกงขาก๊วย สวมเสื้อก๊วยเฮง ทำงาน แทนการนุ่งโจงกระเบนแบบเดิม ซึ่งปัจจุบันวัฒนธรรมการแต่งกายแบบนี้ก็ยังคงมีอยู่แต่ได้เปลี่ยนเป็นนุ่งกางเกงขาก๊วย สวมเสื้อเชิ้ตแขนยาวแทน พบได้ในบริเวณตลาดปากน้ำอำเภอเมืองสมุทรปราการ และอำเภอพระสมุทรเจดีย์

๑.๒ กลุ่มชาวมอญ มีหลักฐานว่าเกิดการอพยพมาอยู่ที่พระประแดง ๒ ครั้ง เนื่องจากเหตุผลทางการเมืองในสมัยนั้นที่ต้องการให้มอญมารักษามืองหน้าด่านทางชายทะเลให้กับไทย ชาวมอญได้นำวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัดสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันแม้บางประเพณีจะสูญหายไปบ้าง แต่วัฒนธรรมชาวมอญส่วนใหญ่ก็ยังคงได้รับความนิยมนอย่างแพร่หลายในกลุ่มชาวไทยเชื้อสายมอญ หรือกลุ่มอื่น ๆ ที่มีเชื้อชาวมอญที่อาศัยอยู่ในอำเภอพระประแดงจนปัจจุบัน วัฒนธรรมประเพณีมอญอำเภอพระประแดง ได้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไปและอำเภอที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมมากกว่าอำเภออื่นปัจจุบันประเพณีและวัฒนธรรมมอญจึงกลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของจังหวัดสมุทรปราการ

๑.๓ กลุ่มชาวลาว อพยพมาในสมัยรัชกาลที่ ๑ ด้วยเหตุจากการสงครามสมัยนั้น สันนิษฐานว่าได้อาศัยอยู่ในตำบลบางลาว อำเภอบางพลี ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นตำบลบางปลาเพราะมีชื่อเสียงในการทำอาหารที่เกี่ยวกับปลา นอกจากนั้นในอดีตบางปลาได้ชื่อว่าเป็นชุมชนที่มีคณะละครชาตรี ลิเก และเป็พาทย์อย่างมากมาช ซึ่งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจากคณะละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ที่มีชื่อเสียง ต่อมาชาวบางปลาจึงได้ยึดการแสดงนี้เป็นอาชีพถ่ายทอดให้บุตรหลานสืบต่อกันจนแพร่กระจายไปทั่ว บางปลาจึงกลายเป็นชุมชนละครชาตรีและคนตรีไทย แหล่งใหญ่แห่งหนึ่งของจังหวัดสมุทรปราการ

จากการศึกษาเบื้องต้นประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการพบว่ามีกิจกรรมตัวของวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถจำแนกประเภทและจำนวนได้ดังนี้

๑. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับทางน้ำ	จำนวน	๗	ประเพณี
๒. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหาร	จำนวน	๔	ประเพณี
๓. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดง	จำนวน	๔	ประเพณี
๔. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่น	จำนวน	๒	ประเพณี
๕. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับหัตถกรรม	จำนวน	๒	ประเพณี

ประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ ที่พบโดยมากเกี่ยวข้องกับและสัมพันธ์ทางน้ำมากที่สุดเนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยให้ ส่วนการละเล่นและการแสดงนั้นมักรับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมต่างชาติหรือวัฒนธรรมต่างถิ่นเช่นวัฒนธรรมมอญและเห็นเด่นชัดที่นอกจากนั้นก็มวัฒนธรรมการละเล่นของชาติจีนและวัฒนธรรมการแสดงของจังหวัดอื่นที่เข้ามาเผยแพร่ จากการสำรวจในท้องถิ่นทราบว่าจังหวัดสมุทรปราการปัจจุบันนี้มีลักษณะเด่นเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในเรื่องวัฒนธรรมมอญอำเภอพระประแดงที่เป็นเช่นนี้เพราะอำเภอพระประแดงเป็นอำเภอเก่าแก่มิลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวมาก ประกอบประชาชนภาครัฐและเอกชนทั่วไปต่างช่วยกันเอาใจใส่ร่วมมือทำให้วัฒนธรรมมอญพระประแดงเป็นวัฒนธรรมเข้มแข็ง สามารถปฏิบัติสืบมาจนถึงปัจจุบัน ได้มากกว่าอำเภออื่น ๆ

จะเห็นได้ว่าประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการมีมายาว ซึ่งบางอย่างก็ได้รับการอนุรักษ์ให้คงอยู่และปฏิบัติสืบทอดมาจนทุกวันนี้ แต่ก็มีประเพณีและวัฒนธรรมอีกมากที่ครั้งหนึ่งเคยปรากฏว่ามีและปฏิบัติ เล่นสืบทอดกันมาในท้องถิ่น และได้สูญไปหรือกำลังค่อย ๆ เสื่อมไปตามกาลเวลา เหตุที่ทำให้ประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ ไม่อาจดำรงอยู่ได้เพราะความเปลี่ยนแปลง ๔ ประการ ดังนี้

๑. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นับเป็นอุปสรรคใหญ่ประการหนึ่ง การยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเกษตร หรือด้านใดก็ตามย่อมเป็นการกระตุ้น สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสถาบันทางสังคม และวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ดังเช่นกรณีของวัฒนธรรมการทำแล้บปัดขึงที่อดีตเคยเป็นของจำเป็นสำหรับทุกครัวเรือน ปัจจุบันนี้ได้เสื่อมความนิยมลงแล้วเนื่องจากชาวบ้านนิยมซื้อมุ้งลวดมาติดบ้านของตนเพื่อความสะดวกสบาย ประกอบกับขึงมีจำนวนลดลงกว่าแต่ก่อนมาก ความจำเป็นของแล้บจึงค่อย ๆ หดหายค่าความจำเป็นไปจนถึงที่สุด แล้บปัดขึงจึงเป็นหัตถกรรมเก่าแก่ที่เริ่มหายากและกลายเป็นของที่ระลึกที่ในงานประเพณีประจำปีของจังหวัด หรือร้านค้าของพื้นเมือง ซึ่งมีเพียงร้านเดียวในจังหวัดสมุทรปราการ

๒. การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศวิทยา คือการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสมุทรปราการมีผลให้ประเพณีและวัฒนธรรมบางอย่างต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังเช่นประเพณีก่อพระเจดีย์ทรายของตำบลนกกิน(สาขลา) อำเภอพระสมุทรเจดีย์ซึ่งในอดีตหากจะก่อพระเจดีย์ทราย ชาวบ้านใช้วิธีถ่อเรือไปสูบทรายที่ป้อมผีเสื้อสมุทรมา แต่ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติทำให้ทรายมีจำนวนน้อยลง ไม่สามารถขุดมาใช้ประโยชน์ได้อีกและเพื่อความตั้งใจที่จะรักษาประเพณีของคน ไร่ชาวบ้านจึงต้องปรับเปลี่ยนโดยไปซื้อทรายจากที่อื่นมาแทนซึ่งก็ต้องแลกด้วยเงินทอง ถ้าหากต่อไปไม่อาจหาทรายจากที่อื่นมาทดแทนได้อีกหรือราคาทรายมีสูงขึ้น ประเพณีที่ดังมานี้ก็ต้องเลือนลางไปอีก

๓. การเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษา การเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษามีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น ในกลุ่มชาวมอญ อำเภอพระประแดงที่ประสบปัญหาทำให้ไม่สามารถรักษาประเพณีและวัฒนธรรมของคนเองอย่างครบถ้วนเพราะอุปสรรคด้านภาษา วัฒนธรรมมอญหลายอย่างที่คืออาศัยการร้อง การพูดมาเป็นหลัก เช่น การร้องเพลงเรือแบบมอญ หรือทะเลมอญ ประกอบกับชาวมอญรุ่นหลังไม่สามารถพูดและฟังภาษามอญได้จึงทำให้ประเพณีและวัฒนธรรมที่ใช้ภาษาเป็นหลักต้องสูญหายไป

๔. การขยายตัวของเศรษฐกิจ ปัจจุบันจังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ซึ่งพบว่ามีการเกิดขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมน้อยใหญ่อย่างมากมาในทุกๆ อำเภอจนเป็นจังหวัดที่ได้ชื่อว่า มีโรงงานอุตสาหกรรมมากเป็นอันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร

การขยายตัวของเศรษฐกิจทำให้เมืองสมุทรปราการขยายตัวออกไป เกิดการอพยพผู้คนจากภาคอื่นเข้ามาตั้ง
 หลักแหล่งทำงานโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการเป็นจำนวนมาก เช่น ชาวภาคตะวันออกเฉียง
 เหนือ เมื่อถึงช่วงเทศกาลต่าง ๆ คนงานต่างถิ่นก็จะแยกย้ายกลับบ้านเดิมของตน ไม่สนใจกิจกรรม
 ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบกับคนในท้องถิ่นเองก็ไม่ได้ใส่ใจ
 ประเพณีและวัฒนธรรมของตนเท่าที่ควรจะเป็น สืบเนื่องได้จากจำนวนผู้ร่วมงานประเพณีแต่ละครั้ง ที่
 เป็นเช่นนี้อาจเพราะวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ ยังไม่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนเหมือน
 งานประจำปีของจังหวัดอื่น ๆ เช่น ประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี ประเพณีลอยกระทง
 จังหวัดสุโขทัย ประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น หากจะเผยแพร่ประเพณีวัฒนธรรมของตน
 ให้คนซัดมากกว่านี้ ควรจะมีวิธีการปลูกฝังให้คนในท้องถิ่นได้รู้จักและเข้าใจในประเพณีและวัฒนธรรม
 ท้องถิ่นของตนเสียก่อน จึงจะเกิดความรู้สึกหวงแหนเห็นคุณค่าความสำคัญและเกิดความกระตือรือร้นเมื่อ
 เป็นเช่นนี้จะส่งผลให้การจัดกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงจะเกิดความมีศักยภาพและประสบ
 ผลสำเร็จมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การสำรวจเบื้องต้นของวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการเป็นงานวิจัยส่วนหนึ่งที่
 ส่งเสริมด้านวัฒนธรรม ซึ่งในจังหวัดสมุทรปราการมีศิลปวัฒนธรรมที่น่าสนใจศึกษาอีกมาก สมควรที่จะ
 สนับสนุนให้ได้รับการส่งเสริมและเผยแพร่ให้แพร่หลายทั่วไป สิ่งที่จะเสนอไว้เป็นข้อเสนอแนะมีดังนี้

๑. ควรขยายขอบเขตของการศึกษาวิจัยในหมู่บ้านต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้นและควรเป็นหมู่บ้านที่น่าสนใจด้วย เช่น ศึกษาพัฒนาการและการดำรงอยู่ของชุมชนคนศรีไทยและละครชาตรีในตำบลบางปลา อำเภอบางพลี และวิถีชีวิตชุมชนชาวเลที่เก่าแก่ ในตำบลนกกลิ้อ(สาขลา) อำเภอพระสมุทรเจดีย์ เป็นต้น

๒. ควรมีการศึกษาเจาะลึกในวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ เช่น การศึกษาปริศนาคำทาส “พะหมี่” การศึกษาการเล่นของชาวมอญ อำเภอพระประแดง หรือศึกษากรรมวิธีและพิธีกรรม ความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรือ ฯลฯ